

Fölösleges munkák egy gyermekkönyvtárban

Szabádpolcos gyermekkönyvtár, megyszékhelyen. Folyik a kölcsönzés. Nincs sok olvasó a polcoknál, a pult előtt sincs torlódás. A könyvtáros gyors, gyakorlott mozdulatokkal végzi a kölcsönzés adminisztrációját. De mégsem halad vele eléggé, alig jut ideje, hogy a gyermekekkel szót váltson.

Hamarosan kiderül, hogy mi ennek az oka. Mikor a kölcsönzésre kiadott könyvek kártyáját elteszi, kivesz a tasakból egy kartonlapot, s feljegyzi rá a kivitt könyvek raktári jelzetét. Minden kölcsönző tasakjában van ilyen karton, mindegyikre rákerül a kölcsönzéskor két-három raktári jelzet. Ha betelik a karton, másikat kapcsolnak hozzá. Szorgalmasabb olvasók tasakjában már márciusban három karton volt, év végére lesz tíz is.

A kölcsönzött könyveknek ez az összeítő nyilvántartása hasonlít ahhoz a munkához, amelyet egyes olvasók vagy olvasócsoportok megfigyelésére szoktak felhasználni. De csak hasonlít. A különbség az, hogy személyi lapot csak húsz-harminc kiválasztott olvasóról vezetnek, ráírják a kivitt könyvek szerzőjét, címét, s bizonyos idő elteltével elemzik az összegyűlt címanyagot az egyes olvasók

érdeklődésének alakulása és a könyvek népszerűsége szempontjából. Ebben a gyermekkönyvtárban viszont minden olvasó kölcsönzését feljegyzik, csak a jelzetet írják rá a kartonra és — ami a legnagyobb baj — soha többet nem vizsgálják, elemzik a kartonokat. A tavalyi teljes kartonanyag is ott van becsomagolva, senki sem vette elő. De ha valaki elővenné is, nem elemezhetné, mert a raktári jelzetek önmagukban nem mondanak semmi.

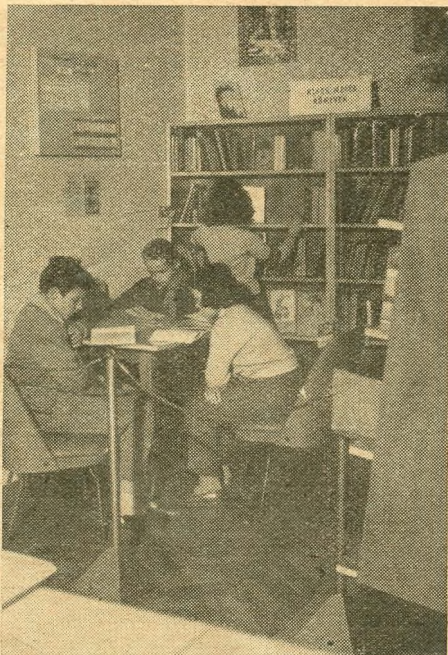
Amilyen helyes bizonyos számú olvasó kölcsönzésének tüzetes megfigyelése, ugyanolyan helytelen egy adathalmaz fáradságos összegyűjtése, amelynek aztán senki sem veszi hasznát.

Más felesleges munkát is végeznek ebben a könyvtárban. Mikor vége van a kölcsönzésnek, a könyvtáros előveszi a két munkanaplóját és ugyanarról a kölcsönzött anyagról kétféle kimutatást készít. Szabályosan kitölt naponként egy rendes felnőtt-könyvtári munkanaplót, meg egy gyermek- és ifjúsági könyvtári munkanaplót.

A megyei könyvtár szakemberei, akik erre a kettős munkára utasítást adtak, érdekesen indokolják álláspontjukat. Nekik negyedévi összesítést kell készíteni a megye könyvtárainak összes kölcsönzéséről és külön is a gyermekkönyvtárakról. Az összesített kimutatásba az ismeretterjesztő könyveket ilyen csoportosításban kell beírni: ideológiai-politikai; műszaki; mezőgazdasági; egyéb ismeretterjesztő. A gyermekkönyvtári munkanaplóban viszont csak egy rovat van az ismeretterjesztő könyvek számára. Ezért „kell” külön vezetni még egy felnőtt munkanaplót is a gyermekkönyvtárosoknak.

Véleményünk szerint nem szabad egy könyvtárosnak sem dupla munkát végezni. Ha a statisztikai rendszer kisebb ellentmondásai a dupla munkát indokolják, akkor ezeket az ellentmondásokat kell megszüntetni. S addig is, míg ezeket az ellentmondásokat kiküszöböljük, bele kell nyugodnunk, hogy a kölcsönzési statisztika megoszlása nem ad egészen precíz adatokat.

Igaz, hogy a gyermekkönyvtár ismeretterjesztő forgalmának ez a globális kezelése országosan több tízezres eltérést adhat. De elhanyagol a statisztika na-

„Könyvtári” posta sarok a 12. sz. Szabó Ervin Könyvtár új gyermekkönyvtári részlegében

gyobb számokat is, például azzal, hogy az országos összesítésben csak a gyermek szépirodalom forgalmát regisztrálja, a gyermekek ismeretterjesztő olvasását mindenestől a felnőttek kölcsönzésébe olvasztja bele.

Adminisztrációs és statisztikai módsze-

reinket mindig abból a szempontból kell vizsgálni, hogy miképp egyszerűsíthetnénk a technikai munkafolyamatokat, az olvasószolgálati munka javára. Első lépésként az itt ismertetett és ezekhez hasonló felesleges munkákat kell elhagyni.

V a r g h a B a l á z s